

**MUSTAQIL FIKRLOVCHI YOSHLARNI TARBIYALASHDA TA'LIM JARAYONI VA OILANING
O'ZARO BOG'LIQLIGINI TA'MINLASH YO'LLARI**

Abdujalilova Muxlisaxon Abduxalil qizi,
Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrası o'qituvchisi
Yo'lchiyeva Sarvinoz Alpidin qizi,
Yozyovon tumani 40-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi o'qituvchisi

Ma'lumki, o'zbek xalqi azaldan o'zining bolajonligi, oilaparvarligi bilan ajralib turadi. Albatta farzandga mehr qo'yish, ularning qornini to'q, ustini but qilish o'z yo'li bilan, lekin bolalarimizni yoshlik chog'idan boshlab milliy tarbiya, axloq-odob, yuksak ma'naviyat asosida voyaga yetkazish biz uchun doimo dolzarb ahamiyat kasb etib kelgan. Bu masalaga e'tibor bermaslik nafaqat ayrim ota-onalar, balki butun jamiyat uchun juda qimmatga tushishini ham ko'pgina hayotiy misollarda ko'rish mumkin. Chunki insonning eng sof va pokiza tuyg'ulari, ilk hayotiy tushuncha va tasavvurlari birinchi galda oila bag'rida shakllanadi. Bolaning xarakterini, tabiati va dunyoqarashini belgilaydigan ma'naviy mezon va qarashlar-yaxshilik va ezgulik, olijanoblik va mehr-oqibat, or-nomus va andisha kabi muqaddas tushunchalarning poydevori oila sharoitida qaror topishi tabiiydir. Shuning uchun ham aynan oila muhitida paydo bo'ladigan ota-onaga hurmat, ularning oldidagi umrbod qarzdorlik burchini chuqur anglashhar qaysi insonga xos bo'lgan odamiylik fazilatlar va oilaviy munosabatlarning negizini, oilaning ma'naviy olamini tashkil etadi. Ko'pyillik ilmiy kuzatish va tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, inson o'z umri davomida oladigan barcha informatsiyaning 70 foizini 5 yoshgacha bo'lgan davrda olar ekan. Bugungi kunda "Farzandlarimiz bizdan ko'ra kuchli, bilimli, dono va albatta baxtli bo'lishlari shart!" degan hayotiy da'vat har birimizning, ota-onalar va keng jamoatchilikning ongi va qalbidan mustahkam o'rin egallagan. Hozirgi vaqtda mamlakatimiz aholisining 32 foizini yoki 10 millionini 30 yoshgacha bo'lgan yoshlarimiz tashkil etadi. Yoshlarimiz haqli ravishda Vatanimizning kelajagi uchun javobgarlikni zimmasiga olishga qodir bo'lgan, bugungi va ertangi kunimizning hal etuvchi kuchiga aylanib borayotgani barchamizga g'urur va iftixor bag'ishlaydi. Bu sohada olib borilayotgan keng miqyosli ishlarimizni, xususan, ta'lim-tarbiya bo'yicha qabul qilingan, umummilliy dasturlarimizni mantiqiy yakuniga yetkazishimiz zarur. Shu maqsadda Hukumatning, tegishli vazirlik va idoralar hamda butun ta'lim tizimining, hurmatli domlalarimiz va professor-o'qituvchilarning eng muhim vazifasi-yosh avlodga puxta ta'lim berish, ularni jismoniy va ma'naviy yetuk insonlar etib tarbiyalashdan iboratdir. Farzandlarimiz uchun zamonaviy ish joylari yaratish, ularning hayotda munosib o'rin egallashini ta'minlashga qaratilgan ishlarimizni yangi bosqichga ko'tarishni davrning o'zi taqozo etmoqda. Biz yoshlarga doir davlat siyosatini hech og'ishmasdan, qat'iyat bilan davom ettiramiz. Nafaqat davom ettiramiz, balki bu siyosatni eng ustuvor vazifamiz sifatida bugun zamon talab qilayotgan yuksak darajaga ko'taramiz.

Yoshlarimizning mustaqil fikrleydigan, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyatga ega bo'lib, dunyo miqyosida o'z tengdoshlariga hech qaysi sohada bo'sh kelmaydigan insonlar bo'lib kamol topishi, baxtli bo'lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz. Mamlakatimizda hattoki yetim bolalar va ota-onalarining vasiyligidan mahrum bo'lgan bolalarga ham g'amxo'rlik ko'rsatish O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining oila to'g'risidagi quyidagi moddasida ham alohida nazarda tutilgan. 64-modda. Ota-onalar o'z farzandlarini voyaga yetgunlariga qadar boqish va tarbiyalashga majburlirlar. Davlat va jamiyat yetim bolalarni va ota-onalarining vasiyligidan mahrum bo'lgan bolalarni boqish, tarbiyalash va o'qitishni ta'minlaydi, bolalarga bag'ishlangan xayriya faoliyatlarni rag'batlantiradi.

Mustaqil fikrlovchi yoshlarda ta'lim jarayoni va oilaning o'zaro bog'liqligini ta'minlash uchun avvalo, oilada sog'lom ma'naviy muhitni shakllantirishning asosiy omillaridan biri bu yosh avlodning kitobga bo'lgan qiziqishini orttirishdan iboratdir. Hozirgi vaqtda bu dolzarb masala davlat ahamiyatiga ega bo'lgan asosiy vazifalardan biri desak mubolag'a bo'lmaydi. Shu vazifalardan kelib chiqqan holda, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini takomillashtirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida" gi PQ-3138-sonli qaroriga muvofiq tashkil etilib, yoshlar o'rtasida kitob mutoalasi va kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan "Yosh kitobxon" tanlovi Respublikamizdagi eng nufuzli tanlovlardan biri hisoblanadi. Tanlovni tashkil etishdan asosiy maqsad-bolalar va yoshlar o'rtasida kitob mutoalasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish, ularning intellektual salohiyati va ma'naviy saviyasini yuksaltirishdan iboratdir.

Yosh avlodni mustaqil fikrleydigan va intellektual salohiyatli qilib tarbiyalashda ta'lim tizimi va oiladagi muhit o'zaro bir-biri bilan bog'liq muhim jihatlardan biri hisoblanadi. Shu sababdan yosh avlodni tarbiyalashda har bir oilada "kutubxona" tashkil etilishi maqsadga muvofiqdir. Shu bilan birgalikda bolaning komil inson sifatida shakllanib borishida doimiy ravishda maktab jamoasi va oila a'zolarining munosabatlari o'zaro bir-biriga bo'lgan ishonch asosiga qurilgan bo'lishi zarurdir. Zero, har birimiz bir aniq bir haqiqatni alohida esdan chiqarmasligimiz kerak, bu haqiqat shunday haqiqatki, biz o'zimizning mansabimiz, molu-dunyumiz yoki "dang'illama uy joyi"miz bilan emas, balki har tomonlama ta'lim va tarbiya topgan farzandimiz bilan baralla faxrlansak va g'ururlansak arziydi. Bu maqsadlarning zaminida albatta, kitob bilan do'st bo'lish har birimizning va har kunimizning shiori bo'lib qolishi kerak.

Adabiyotlar ro'yxati:

- 1.Sh.Mirziyoyev. "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent, O'zbekiston-2018 yil.
- 2.I. A. Karimov"Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch" Toshkent, Ma'naviyat-2008-yil.
- 3."O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi",Toshkent,O'zbekiston-2018-yil
- 4.A.Zunnunov,M.Xayrullaev, B.To'xliiev, N.Hotamov"Pedagogika tarixi", Sharq, Toshkent-2000-yil.